

MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAP

nyilvántartási szám: **434**

Szerző:	Emrah Safa Gürkan
Cím:	A szultán kémei <i>Oszmán hírszerzési módszerek és ügynökhálózatok a 16. században</i>
Eredeti cím:	Sultanın casusları. 16. yüzyılda İstihbarat, Sabotaj ve Rüşvet Ağları
Fordította:	Pál Laura
Kiadás helye és éve:	Budapest, 2020
Kiadó:	Gondolat Kiadó
Oldalszám:	288
Nyelv:	magyar
Copyright:	Kronik Kitap, 2017, İstanbul, Turkey Hungarian translation © Pál Laura, 2020
ISBN:	978 963 693 955 7
HU ISSN:	
Elektronikus változat:	-
Példányszám a könyvtárban:	1
A kötetet a Magyar-Török Baráti Társaság vásárolta 2020-ban	

A hadi eseményekben bővelkedő 16. században nem egy csata vagy hadjárat kimenetele fordult meg azon, hogy a szemben álló felek milyen minőségű hírszerzési információknak voltak a birtokában, mennyire voltak rátermettek és találékonyak a naprakész hírek begyűjtésével megbízott kémek. A hatalma csúcsán álló Oszmán Birodalom hírszerzői világa seregnyi külön figurát vonultatott fel: renegátok, kereskedők, szerencselovagok, kettős ügynökök hada nyüzsgött a kiterjedt birodalom határvidékein, hogy megbízható információkhoz jusson az ellenfél helyzetéről. Nagy volt a tét: ha sikerült hasznos értesülést szerezni, a hír értékével arányos jutalom sem maradt el, az ellenség által elfogott kém azonban nemritkán az életével fizetett.

Hogyan álcázták magukat a veszélyes műveletekre vállalkozó kémek? Milyen büntetésre számíthattak az álruhában és álnéven közlekedő ügynökök? Milyen hírszerzési stratégia alapján dolgoztak az oszmán kémek és megbízóik? Milyen módszerekkel tudták szóra bírni a lefűlelt kémeket? Hogyan próbálták az oszmánok gátat szabni az isztambuli külföldi követek hírszerzési buzgalmának? A török szerző díjnyertes kötete mindezekre és még tucatnyi más izgalmas kérdésre keresi a választ, minduntalan közös gondolkodásra késztetve az olvasót a korabeli muszlim és keresztény világ között húzódó keskeny határ mibenlétéről.

Emrah Safa Gürkan Törökország egyik legnépszerűbb történésze, az isztambuli 29 Mayıs Üniversitesi Egyetem Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszékének oktatója. Fő kutatási témája a 16. századi Oszmán Birodalom története, ezen belül a mediterrán térségbeli kalózok és kémek működése, illetve az oszmán kori hírszerzés világának jellemzői. Jelen munkáját 2018-ban a Török Tudományos Akadémia az év tudományos monográfiája címmel tüntette ki.

TARTALOM

ELŐSZÓ A MAGYAR KIADÁSHOZ (Ágoston Gábor)	9
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	13
ELŐSZÓ	15
Hírszerzés az újkorban	16
Az iszlám és a kereszténység a Földközi-tenger medencéjében: civilizációk összecsapása?	19
Felhasznált források	21
Fogalmak	22
Fejezetek	26
I. KÉT BIRODALOM, EGY TENGER	29
Két uralkodóház története: Mars kardja vagy Vénusz lantja?	29
V. Károly és Nagy Szulejmán	33
Dzserba, Málta és Lepanto	47
II. OSZMÁN KÉMEK ÉS HÍRSZERZÉSI MŰVELETEK	55
Marxeben Lener	63
Egy csaló Languedocból: de la Fage báró	64
Avlonából a Piazza Giudeára: Jeronimo Amiqui és barátai	67
Candiai Constantino/Muhammed és Janicsár Ahmed	69
Egyik udvartól a másik udvarig sodródó bajkeverő: Spanyol Mehmed / Lope de Llanos	74
Két oszmán merénylet Messinában	76
Spanyolul tanulni Isztambul utcáin: egy burszai szpáhi különös története Salernóban	78
Juan Pimentel és a Habsburg kikötőkben feltűnő oszmán k. laboránsok	83
Egy rendkívül különös kihallgatás: a candiai Zorzi Cavala	86
Amint Defrens két és fél éve	97
Bevezetés	102

TARTALOM

III. AZ OSMÁN HÍRSZERZÉS FORRÁSAI	103
Kereskedők és rabok	103
Az oszmán hírszerzés és az „ötödik hadoszlop” műveletei	105
Az oszmán diplomácia és a hírszerzés	110
Katonai hírszerzés	120
IV. A 16. SZÁZADI OSMÁN HÍRSZERZÉS	
INTÉZMÉNYI FELÉPÍTÉSE	127
Egy patrimoniális birodalom	127
A nagyúri háztartások és a hírszerzés	129
Egy decentralizált rendszer	141
Tímárbirtokos és fizetett kémek	149
A menzil-rendszer	155
Az oszmán hírszerzés hatékonysága	158
V. AZ OSMÁN KÉMELHÁRÍTÁS	167
A határ ellenőrzése	167
Az ellenséges erők „ötödik hadoszlopai” az oszmán területeken	171
Ellenséges kémek és besúgók az oszmán közigazgatásban és katonaságban	176
Egy végeláthatatlan határvidék: a Földközi-tenger	178
Nemkívánatos személyek: az európai követek	183
A diplomáciai levelek titkosítása	189
A Raguzára és Velencére nehezedő nyomás	199
Nyomozás, kihallgatás és büntetés	204
VI. ÖSSZEGZÉS	211
JEGYZETEK	219
BIBLIOGRÁFIA	255
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	277